

Эргим уруглар!
2009 чылдың бирги чартында “Сылдысчыгаш” солуннуң чагыдылгазы чоруп турар. Ынак солунунарны чагыдып алырын утпаңар! Чагыдылганың 6 айда өрттээ — 164 рубль 52 коп. Өг-бүлө бүрүзү “Сылдысчыгаш” солунну хөйү-биле чагыдып алыр дээш идеякейлиг ажылдаарынче силерни кыйгырдывыс!

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ УРУГЛАР СОЛУНУ

СЫЛДЫСЧЫГАШ

№ 47
(2910) **Ноябрь 25**
2008 **вторник** чыл

1945 чылдың март 1-де үндезилеттинген.
1990 чылдың февраль 1-де катап тургустунган.

Хүнүнүн үнүрү: 8.32; ажыры: 16.00
Хүн дуртунуң узуну: 7.28;
Айынын үнүрү: 6.15
Ажыры: 14.18

Солун вторник санында үнөр.
Садар өрттээ дугуржулга езугаар.

СНАДЫСТЫҢ МӨӨРЭЙИ

Чаңгыс домак-биле

● Тываның улустун чогаалчызы С.А.Сарыг-оолдун 100 харлаанынга тураскааткан байырлал Кызылга эртем-практиктиг конференция-биле эгелээш, театр болгаш филармония артистеринин солун концерти-биле доозулган.

19-н **Ноябрь** 19-н Ново-сибирск хоорайга Чазактын назы четпээннер талазы-биле база оларның эргелерин камгалаар комиссиязының РФ-тиң иштики черектер савыды Рашид Нургалиев башкарып эрттиргени үнүшкүннүг хуралынга Тыва Республикада коношпа үнүп турар чер-девискээрлер дугайында айтырыгны чугаалашкан.

Бижек КОМБУ СОЛУНУМ

“Сылдысчыгаш” солунумну Чылдың чагып номчуп тур мен. Онза солун чүүлдерни Оон билип алыр-дыр мен.

Солунувус “Сылдысчыгаш” Солун солун, чараш солун. Боду кызып бижиир болза, Борта парлаар — ажык солун.

ЧУРУКТА: Тывада өөренип турар моол уруглар безин “Сылдысчыгашты” сонугурап көрүп турлар. А силер солунунарны чагыдып алдыңар бе, уруглар?

НАЙЫРАЛДЫҢ МӨӨРЕЙИ

Эрткен субботада Россияның уруглар фондузунун Тывада салбыры Кызыл хоорайда Моолдун Чингине төлээ чери-биле кады демнежип, Моол Республиканың улуг байырлалы — оон тургустунганындан бээр 74 чыл оюнга тураскаадып, моол болгаш тыва уруглар аразынга чурулга мөөрейин организаастап эрттирген.

Аңаа Тывада өөренип турар моол уруглар. Кызыл хоорайның школаларындан болгаш республиканың уран чүүл школазынын чурулга класында өөренип турар тыва уруглар — нийтизи-биле 20 кижи киришкен. Мындыг мөөрейиниң бир дугаар эртип турарын барымдаалааш, уругларга хостуг темага чуруурун сүмелзэн. Түннелинде бирги черни Кызылдың №7 школазында өөренип турар Бат-Эрдэнэ алган. Ийиги черни Кызылдың №15 школазынын 3 “а” класының өөреникчизи Айсу Бодур алган. Үшкү черге Кызылдың

Конкурстан дашкаар киржикчи, 3 харлыг, Энерел Бодур.

№9 школазынын өөреникчизи Субудай Сарыг-Донгак төлөттиг болган. Тилекчилерге белек-селекти. Хүндүл бижиктерни тывыскан. Ынчалза-даа арткан киржикчилер хол куруг чорбаан. Шунтузунга белек тыпсып, амданыг торт, пирожное-биле шайлаткан. Уруглар оон Алдан-Маадыр аттыг музей-же экскурсиялап, “Аржаан-2” дөлгелгени халас көөр аргалыг болганнар.

Мындыг хевирлиг хем-чеглерни моон-даа соңгаар уламчылаарын Уруглар фондузунун даргазы Сара Монгушовна Ооржак дыннаткан.

Тываның болгаш Моолдун Уруглар фондуларының аразында кады ажылдажылга дугайында дугуржулга езугаар бо чайын 20 уруг Хархираага дыштанган келген. Ол-

да хире моол уруглар Тываның лагерьерлеринге дыштанган. Шаандан тура кожа-хелбээ чурттап келген ийи чуртун аразынга найырал-

ды быжыктырарынга бичин уруглар база боттарының үлүг-хуузуун шыдаар шаа-биле кирип турары өөрүнчүг.

Урана МОНГУШ,
Авторнун тырттырган чуруктары.

Чурукта: салагай талазында мөөрейиниң киржикчизи Эйюб Бодур (6 харлыг), мөөрейиниң тиелекчизи Бат-Эрдэнэ.

Чогаадыкчы конкурс "Өзүмнер-2008"

"Мээн өг-бүлөм — чоргааралым"

АВАМ ЫШКАШ ЭМЧИ БООР МЕН

Мен Тывавыстың эң-не кыдыг кызыгаары, кайгамчык чараш Ха-йыракан эдээнде Эрзин кожунунун Мөрен сумузунга 2000 чылдың январь 14-те чырык черге бодарап, немнин аа сүдүн эмип өстүм.

Мээн авамны **Оюмаа Васи-льевна Ынасалой**, ачамны **Буян Даш-оолович Баанай** дээр. Авам ам 30 харлыг, аныяк, чараш, каас-чараш хептер кедеринге ынак. Ол Кызыл хоорайда эмчиге өөрөнми-шаан, ажылдап турар. Авам ыш-каш онза кижиге чырык черде чок. Менээ чараш хептерни база өөредилге херекселин садып бээр. Мени "Эки өөрөн, уруум" деп чагыыр. Ынчанга авамга мөгөөр мен.

Суурда мени кырган-авам өөредип турар. Кырган-авамны **Светлана Сергеевна Ынасалой** дээр. Ол клубка ажылдааш, 30 чыл болган. Мени "Ие сөзүн ижиң болбас, ада сөзүн ажырып болбас", "Чалгаа болбас, кежээ бол" деп чагыыр кижиге. Кырган-авам дыка кежээ. Хостуг үзүндө чем кылыр, даараныр, аргыттынар, ногаа тарыыр. Содун номчурунга ынак. Мен кырган-авамга аяк, шала чуп, ногаа сууттарынга дузалажыр мен. Өзүп келгеш, авамны дөзөп, эмчи эртем чедип аарынга белеткеннип, чүгө эки өөренип мен.

Кырган-авам менээ "Сылдысчы-гаш" солунун чагылып берген. Ынак солунумну четтикпес манаар мен. Өг-бүлө чылын таварыштыр чагыс-классчы эш-өөрүмге, башкыларымга, чоок төрөлдерибге байыр чедирип, аас-кежикти, эки калдыкшылды күзөдүм.

Вика БААНАЙ,

Мөрен школазы, 3 класс.

АРАЗЫНДА ХАРЫЛЗААЛЫТ

Амыдырал черле ындыг. Аразында карышкактыг. Ава биле уруу ийи — Аразында харылзаалыг. Авазынга уруу ынак. Аңаа база ава ынак. Иешкилер ынакшылын Ийинден мен магададым. Бо-ла ийи нешки дег. Бо-ла бүгү не, чаштар Шуурган хат диргелзе-даа, Шуут черле алыспас боор!

Эзир ДЕНЗЕНМАА,
Каа-Хем суур.

*Ырак, bookтан мөндөн калбас
ынак авам карактары.*

*Эки тор деп тазып солээр
эри, ымак тиреккени.*

*Хайыраты авам,
кады тор сен, авай.*

Каа-кыс Мунзуктуу "Кады тор сен, авай" деп шулуунден.

Ноябрь 30 — Авалар хүнү

МАШИНА-ДАА МУНУП БИЛИР

Мээн кырган-авамны **Ирида Сергеевна Анзай** дээр. Ол 1958 чылдың марттың 8-те Эрзин кожунунун Мөрен суурунга төрүт-түнгөн. Кырган-авамның кады төрөөннери он беш кижиге: тос кыс, алды оол. Ол боду тос дугаары.

Кырган-авам дыка дузааргак, биче сеткилдиг кижиге. Хөй чылдар дургузунда бичии уруглар эмчизи бооп ажылдап чоруур. Кылып билбес ажылы чок. Машина безин мунар. Аныяк тургаш, хол бөмбүүнүң маргылдааларынга шаңнал-макталдыг кижиге чораан. Ырлаары база аажок. Концерттерге бо-ла

Ирида Сергеевна Анзай

киржир. Эрзин кожунда кырган-авамны танывас кижиге чок. Ол эр-кен чылын 50 харлапкан-даа болза, ам-даа аныяк, чараш хевээр, эмнелгеде ажылдап турар.

Кырган-авамның уйнуктары бир оол, бир кыс. Мен улуг уйнуу мен. Кырган-авамның 50 харлаан юбилейинге мен мындыг шулук чугалап берген мен.

Кырган-авам чаңы чараш, Артистерзиг, чалыыларзыг, Кылган ижи бүдүнгүр, Аажок кежээ кырган-авам.

Алиса ЭНЕЙ,

Мөрен школазы, 4 "Б" класс.

АВАЙЫВЫС — КЫРГАН-АВАВЫС

Бистин эң-не ынак авайывыс — кырган-ававыстың чырык адынга тураскааттым.

Авалар. Делегейде олар дег ачы-буянын, чагыт-сөстүг эргим кижиге чок.

Бистин чоргааралывыс, ынак кырган-ававыс **Анфиса Түлүшевна Адыя** 1948 чылдың март 10-да эгээртинмес эртинелиг, кызыл дустуг Дус-Даг эдээнде кыштагга, малчын арат Дикпаа Найдан-ооловна биле Адыя Түлүштерниң өг-бүлөсинин үшкү кызы бооп төрүт-түнгөн. Школаны дооскаш, бистин кырган-ававыс Оюн-оол Осур-оолович Тумат-биле салым-хуузуң кадып, өг-бүлө туткаш, чеди өңнүг чөлээш ышкаш, чеди ажы-төлдү чырык черге чаяап, оларны амыдыралдың делгем оруунче үдеп, чонунга төлөптүг кижилер кылдыр кижизиткен.

Улуг уруу Байлакмаа уруглар садында ажылдап турар. Чойган-маазы — хуу садыглыг сайгарлыкчы. Шончалай — тыва дыл, чогаал башкызы, амгы үеде Моолда ийиги дээди эртем чедип алыр дээш өөренип турар. Чодураазы эге класс башкызы, бот-өөредилге-биле логопед башкыга өөренип турар. Оолдары Сыдым-оол, Сылдыс-оол чолаачылар, хеймер оглу Сайлык-оол ТКУ-нуң күш-культура салбырында өөренип турар.

Кырган-ававыс дээрге кайгамчык кижиге болгай. Ооң шевер холдары-биле даарап каан болуктары, чучактары, кандаазын, тоннарын кандыг кижилер кетпээн дээрл? Ажы-төлү, уйнуктары бистер хамаан чок, анаа хары улуска безин даарап бээр, шевер, биче сеткилдиг кижиге.

Авайывыстың кылып каан ааржы-саржаан, чигирлиг ээжегей, чөкпээниң амданнын чүү дээр ону! Ала-чайгаар-ла чаак суу сайырап кээр чүве болгай. Бистер ол ээжегейин тыва мороженое дээр бис. Үнген-кирген чонунга үлөп орда безин төнөр эвес. Магалы-ла холу чемзиг кижиге. Кылас-тутпас чүвези чок. Алгы-кешти канчаар эттеп, божалаарын, ак кидисти канчаар салырын ажы-төлүңге айтып берип, күзүн уруглары-биле демнежи кылып аар.

Кырган-ававыс аът мунупканда көөрге, кандыг-даа аныяк кыс-тардан артык. Аныяанда чылгы кадарып чорааш, улаштыр "Торгалыг" совхозтуң Кара-Тал хойжу бригаданын малчынып чораан.

Кырган-ававыс ажыл-ишке кайгамчык кызымак, ажы-төлүң-даа, уйнуктары бистерни-даа ажыл-ишке ынак, кежээ, биче сеткилдиг, дузааргак боорунга үргүлчү чагып-сургап чораан. Төрзөн совхозунга өстүрүп берген хура-

ганнын, чеже-чеже тонна дүктү күрүңеге дужаап чораанын санаары берге. Ол каш катап суму, район совединин депутатынга согуттуруп, херэеженнер ажылының иденкейлиг киржикчизи чораан. Кырган-ававыс "Тыва АССР-нин алдарлыг хойжузу" деп аттын, хөй Хүндүлел бижиктерниң эдилекчизи. Кырган-ававыска "Тыва Республиканын малчыны" деп атты тывыскаан.

Кырган-ававыс кончуг дузааргак кижиге. Кара чажындан өскүс арткан дунмаларын, чуржуларын, чээннерин эртем-билиг чедип алырынга дузалажып, өөредип, өглөп-баштап, бут кырынга тургускаан.

Уйнуктары бистер 15 кижиге бис. Чер чорааш келгенде, бистерге шуптувуска кандыг-ла бир белектиг кээр. Аалга барганда кырган-ававыс-биле кым удуурул дээш былаажыр бис.

Амыдыралга дески чүве турбас. Бистин шак мындыг кайгамчык эриг баарлыг авайывысты өртемчейинин үүлөзи ойбайн барганы, бистерге канчаар-даа аажок улуг чидирин болду. Ынчалза-даа ол бистин чүректөривиске кезээ мөңгөде артып каар. Уйнуктары бистер база төлөптүг кижилер болуп, кырган-ававыстың идегелин шыныңдар бис.

Сай-Суу ХУУРАК,
Каа-Суур школазы, 9 класс.

ӨГ-БҮПЕ НОМЧУЛГАЗЫНЫҢ
АРЫНЫ

Кончулуу

Чечен чогаал
арны

Александр ШОЮН

МИННИИШКИН

Арны-бажым, холдарым мээң
Арыг чорбас ужуру чүл?
Кедип алган идик-хевим
Кезээде чоп хирлиг бооруп?

Оп-ла бүгү хир-чам дээштиң
Оту мени авам кончуур.
Канчалдыр-даа бодаарымга,
Хамык буруу бодумда боор.

Элезинге ойнаанымда,
Эшкененип туруп бээр мен.
Дөөуракка ойнаанымда,
Дөөуналдыр чашкылаар мен.

Малгаш-хөөлбек таварышса,
Майыктааштыг кире бээр мен.
Анаа-ла хей хирлиг черге
Андаштанып чыткылаар мен.

Дугуй көрүп кагганымда,
Тургуза соп алган дораан
Тудуп суйбааш, хирлиг-даа бол,
Дукпуртулап чоруп каар мен.

Чежеге дээр авамга мен
Чемеледир кижиге боор мен.
Ам-на черле соксап көрейин,
Арыг-силиг болуп көрейин.

КУЛУНЧАК

Анам малдаан чылгының
Аразында хиренде
Ала-шокар кулунчак
Ажок чүге дезиг сен?

Оода менден черле
Ойлап деспем, кулун.
Сыдым-кижен туткан
Чылгычың оол мен дийин мен.

Чылгы бажын доскулай
Чырааладып кээримге,
Хаак аът мунган менче чоп
Кайгап шаг боор чүңүл аан?

Василиса Түлүштүн чураан
чуруу. 2 "е" класс.

Оода менден черле
Ойлап деспем, кулун.
Сыдым-кижен туткан
Чылгычың оол мен дийин мен.

Өзүп келгеш, көрүп тур,
Өөрүң-биле чорунда,
Чыпшыр четкеш, сени мен
Сыдымнай шаап алыр мен.

Оода менден черле
Ойлап деспем, кулун.
Сыдым-кижен туткан
Чылгычың оол мен дийин мен.

Элестей Саттың чураан
чуруу.

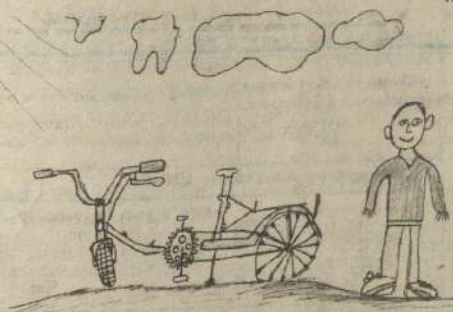
ЧАДАГ-ТЕРГЕ

Иттинипкеш, тебе кааптар —
Илдик чокка ыңай болур,
Ижер суксун хереглеес
Идегелдиг амыр хөлге —
чадаг-терге.

Салгын үндүр маңнадыптар,
Оккур дүргөн амыр хөлге —
чадаг-терге.

Агаар-бойдус чүдетпес-даа,
Алгы-шимизэн үндүрбес-даа,
Кадыкшылга ажыктыг-даа,
Камналгалыг эки хөлге —
чадаг-терге.

Чааглыг-даа, кокпалыг-даа
Оруктарны далдап билбес,

Сүрэн Санжынның чураан
чуруу. 1 "е" класс.

РЕДАКЦИЈАДАН: Кол редакторувус Александр Сан-ооловичинин
чогаалдарыңа хамаарышкан бөлүк чураан чуруктарны уруглар
редакцияже чоруткан. Ында уруглар өөренип турар школазын
айытпааны хомуданчыг. Ынчалза-даа чуруктарның чамдызын
чогаалдары-биле кады бөгүн парладывыс.

Степан Агбаанович Сарыг-оолдун 100 харлаанынга

ОТТУГ-ТЕРГЕ

(Уланчызы. Эгези №46
солунда).

Чечен чугаа

— Мырыңай оон ча-
нынга чеде бергеш, чылан
өө хевирлиг дугуонга хо-
лум-биле дээп көрдүм.
Изиш кынныр чүве болду.

— Ий, дадайым, шы-
нап-ла оттуг чүве-дир аа?

— Ындыг ыйнаан...
Ынаар иштинде, донгууда
шай хайыңганзыг шоюгайн-
дыр хайныры дыңналып
турар чүве чорбадыва.

— Ча-чаа, мегелеп тур
ыйнаан. Бавуунуң мегечизи
аайлыг эвес, уруглар! — деп,
Борбаанай өжөгээр шенеди.

— Сени көрбес! Демги
кымый, Чамбажыкты кожа аал
аразынга олуртупкан, кускузу
кээрге, көгээр бөөшкүнү ажытты-
на берген, "ам-даа шырайы хире-
лиг кижиге-дир" деп, оон кадайы
дүүн кезээ Шыпыран хамга чу-
гаалап олурганын дыңнадым. Төө-
рек кагдырып келгени ол-дур.

— Ой, халак, кандыг кончуг
чүве боор, уруглар ойт? — деп, Мун-
дурбаа, ужул үнер дээн куш ыш-
каш, чавызааш кыннып, өөрүн эр-
гий көрүп айтырды.

— Чингин-оол аалыңга, чы-
рык хүндүс маңнап кээрде каяа-
да турган чылгы хойгааш, буза ха-
лыжып үнгөн диведиве — деп, Ба-
вуу адының эзер соонда ооргазын
суйбап, "манаа ушкажыр кижиге
бар бе?" дээниг чугаалады.

— По-о, дадайым, ээн турган
аал боор бе, думакыжым? — деп,
өгде кадай база кайгап, кыйгыр-
бышаан айтырды.

— Чингин-оол куруяа өөнгө
олурган чүве-дир. Хөөкүй кадай
угаанзырааш, серилиг орун адаан-
че кире халый берген ышкажыл...

— Пох, күжүрнү халагым!..
Че, инээнер туруп алды бе — деп,
кадай өске үн-биле кыстарны са-
гындырды.

— Ойт, келир дүне кады
ынаар... ойнавышаан бадаалыңа-
рам. Демги ындавирек сугларга
чугаала. Бисти эдертип алыңар —
деп, Мундурбаа өгдө кадайга дың-
натпазы-биле, оолче сымыранды.

— Шынап бе? — деп, Бавуу
бүгү уруглардан, айтырды.

— Шынап-шынап... — дээш,
Борбаанай бодунун хөрээңче,
ужунда мөңгүн билзектер суккан
беш салаазы-биле айытпышаан,
кыдырык карактары-биле хөглүг
болчажыгны бадыткады.

— Шыяата — дээш, оол менээ
көөргөттинген-даа чүве дег, шала
тыртыйты олургааш, чортуп ыңай
болду.

— Ындыг-ла амыр кээп турар
бе, оонар? — деп, мен адааргап-даа,
чугаа элекке үстү бергенинге хо-
мудап-даа айтырдым.

— Бүрүшкек кулаан эки хере
тыртып алгаш дыңнаваан-дыр сен
ийин, кежигүн! — деп, Бавуу, мээң
бичинимде үжээш маңчыланган ку-
лаамны көргөш, кочулап кагды...

— Ам кай баарың ол ыңчаш?
— деп, Мундурбаа ам-даа чугаа
эрэп кыйгырды.

— Чылгы хавыра дээш... аът
херек болгаян... — деп, оол, дем-
ги болчагны улам-на быжыглады.

Ол Бавуу дээрге, менден үш-
дөрт-ле хар улуг. Ындыг болза-даа
аыттыг-хөлдүг, бай ада, нелиг, час-
сыг, турамык, каазы-биле менден
ыракта-ла ажыг байдал менээ
адаарганчыг-даа...

Ол бүгү кайгамчык тоолзуг,
солун-даа, сүргенчинг-даа. "Оттуг-
тергени" барып көрүксевес чүве
каая турар! "Улустун хүндүскү
ажылын доозуп кааш, кезээ бүдүү
маңнапсымза, албанчы оруунда
чадаг кижиге четпес чү деп ыңчаш"
кылдыр бодалым-биле бодум ча-
жыт сүмелешкеш, ол хүн ажилдаа-
рымга, хол туттунгур турган...

Аыттыг төрүп келген эвес.
Чадаг төрүп келди-ле ыйнаан.

Эштиг төрүп келген эвес.

Чааскаан төрүп келди-ле ыйнаан
— деп иштимде хымыренип ырла-
вышаан, ыдып-ла органымны мы-
рыңай туңдур караңгылап кээрге,
билиндим. Чеже хире ырап келге-
ним, кайы хире орайтаанымны
безин билбес болдум.

(Уланчылыг).

Журналисттик архивинден

ШУКИНЧИЛЕРНИН НАМДАРЫ

(Төнчүзү. Эгези №46 солунда).

Б.В.Шукин аттыг театр 1945 чылдың октябрь 29-та Совет Күрүнениң доктаалы-биле чурттуң дээди өөрөдиге черлеринин санынга кирген.

Янзы-бүрү киноларга чедишкенин ойнаан, көрүкчүлөргө онзагай билдингир дыка хөй кино артистери училищени дооскан.

Аңгы догуннаан автоном республикаларга болгаш совет театрга бышкан билиглиг, бедик мергежилдик кадрлар "каңнаа-

чыл иштинде Станиславский аттыг стипендиянын эдилекчизи болуп, училищенин тергийн эки студентилеринин санынга кирип, кызымаккай, тура-сорукутүг өөрөнгөн. Эштеривис Борис Байыр, Алексей Ооржак, Галина Мунзук, Мария Сандак, Зоя Чооду, Сергей Ооржак, Валентина Куулар, Чылгычы Ондар эки өөрөдигелиг, сагылгачурумнуг болуп, башкыларынын хүндүткедин чаалап алганнар.

1975 чылдың чайынында бистин студиянын кезек

дишкенин ойнаан. Арткаан өөрүвүс өске-даа киноларга рольдарны ойнааннар.

1978 чылда, Москваның Б.В.Шукин аттыг театр училищезин Тыва студиянын сургуулдары чедишкенин дооскаш, төрөөн Тывазынга кээп, республиканын хөгжүмши театрынын чогаадыкчы составында чаа салгал болуп немешкен. Актер мергежилниң дипломын-рындан аңгыда, уран номчулганын дипломынын Виктор Наксыл, Александр Ондар, Галина Мунзук, Мария Сандак, Зоя Чооду, Валентина Куулар база бо чүлдүн автору олар камгалап алганнар.

Эрткен беш айларнын иштинде, шукинчилериниң "Ай туттурган дүне", "Ынакшааннарнын Четкелер ортулуунга амытынынга четтингени", "Кара сагыш болгаш ханы ынакшыл", "Терезин шляпка" деп аттарлыг диплом шиилери, республиканын хөгжүм-шин театрынга каш удаа болгулаан.

Бо эрткен үелерин иштинде аныяк артистер элээн хөй школачылар болгаш студентилер-биле солун журажылгаларны эрттирип, оларнын сонуургааны айтырыгларынга долу харыларны бергилээн.

Тускай эртемниг артистер болган, Б.В.Шукин аттыг театр училищезинин доозукчулары, боттарынын диплом шиилерин төрөөн чонунга чедишкенин ойнап чоруп турар.

А.ШОЮН.

1979 чылдың январь 18-те унген "Тыванын аныяктары" солундан.

Тыва национал студиянын уруглары. Солагай таладан Валентина Куулар, Галина Доржу, Мария Сандак, Елизавета Монгуш, Зоя Чооду, Клавдия Тас, Галина Мунзук.

рынга" училищенин аргадуржулгазы, уjur-дузазы улуг. Эрткен үелерин дургузунда элээн хөй национал студиялардан бо училищени доосканнар бар.

Бистин студиянын училищенин талантылыг башкыларынын бирээзи, доцент Татьяна Кирилловна Коптева удуртуп, баштал турган. Шынал-ла, белең чүве каяа турар. Училищеге өөренип эрттирген чылдарывыстың дургузунда, студиявыстың иштинге элээн хөй бергедешкинер тургулаан. Ол бергелер кижиле бүрүзүнге аңгы-аңгы гаварышкылаан, Ыңчалзадаа аравыста харылзаавыс быжыг болуп, бот-боттарывыска дуздалаып, хөйү чангызы дээш, а чангызы хөйү дээш туржуп, хамык бергелерден торулбаан бис. Эштер Алексей Ооржак, Мария Сандак, Виктор Наксыл, Галина Мунзук, Сергей Ооржак өөрлеринге шыдаар шаа-биле дуздалаып, студиянын амыдыралы дээш идепкейлиг туржуп келгеннер.

Виктор Наксыл тыва студиянын адын сыкпаан, 4

оолдар, кыстары алдарлыг КАМАЗ тудуунга ажылдап, биче-даа болза боттарынын үлүг-хуузуң кириштиргеннер. Сергей Ооржак, Елизавета Монгуш, Борис Монгуш, Алексей Ооржак, Александр Ондар (Кара), Чылгычы Ондар, Галина Доржу олар идепкейлиг шудургу ажыл-ижи дээш, Хүндүлел бижиктер-биле шаннатканнар.

1977 чылда Алексей Ооржак биле Александр Ондар (Шеми) Франция четкеш келгеннер. Олар совет-француз найыралга тураскааткан уран чүлдүн көрүдөзиге кирип, бистин Тывавыстың хөгжүп орар уран чүлдүн француз чонга таныштырып чораннар.

Училищеге өөренип келген чылдарывыстың дургузунда бистин студиядан элээн хөй кижилер киноларга тырттыргылаан. Молдав киностудиязынын тырттырып үндүргени "Чер биле дээрниң аразында" деп уран чечен кинода, сонгу чүк чурттуг солдат Манен дээр оолдун овурукевин Борис Монгуш че-

☆☆ Спорт ☆ бокс ☆ спорт ☆ бокс ☆

ТӨЛЕПТИГ ТӨПЭЭПЭЭН

Республика Тыва

Тренер Б.Донгак өөреникчилери Уран-оол Баазанай болгаш Лопсан Донгак-биле (оң талазында).

Ноябрьның 10-14 хүннеринде Агинск Бурят национал округка бокска РФ-ның Күрүне Думазынын депутаты, ССРЭ-нин улустун артизи, профессор И.Д.Кобзоннун шанналы дээш V Бүгү делегей чергелиг турнир болуп эрткен.

Аңаа Тыва Республиканы Кызылдың №3 школазынын 7-ги клазынын өөреникчизи Лопсан Донгак биле Кызылдың №4 школазынын 9-ку классчызы Уран-оол Баазанай (тренери республиканын элээди уругларнын олимпийжи курлавыр школазынын улуг тренери Борис Донгак) олар төлээлеп чораан. 38 кг деңзиге Лопсан Донгак киришкеш, эки көргүзүлгү болуп, 2-ги черин ээлеп, "Тиилелгеже чүткүл" деп шанналга төлептиг болуп, Москваның бокс Ассоциациязынын президентин Борис Никаноровтун өртектиг шанналын алган.

БОДАН, ТЫП БОДАП КАГ!

Чуруктан 7 балыкты болгаш 1 кушкашты тып көрүңерем.

СЫЛДЫСЧЫГАШ

"Океан-97" Бүгү Россия фестивалынын дипломантызы. "Чонар-даш-2004" республика конкурсуунун лауреады. Россиянын Журналистер Эвилелинин дипломантызы.

Мол редактор Александр ШОЮН

Редакциянын адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл, Красноармейская кудумчузу, 100. Параллаги бажыны, 4-ку кат, кабинеттер 75, 76, 77, 79.

Индексиз 10013.

Тираж 3821 экз.

Чагыг №140.

Харылаа болгаш массалыг коммуникация талазы-биле Федералдык албанын Тывада хайгаарал эргеленине солуну буртуккан. Херечилели — ПИ № ТУ 17 - 00005.

Солуну ТР-нин "Тываполиграф" күрүнени уюмдарыг бугурулушунга ларлаан. (Кызыл, Щетинкина-Кравченко, 1) Параллаге дужары: график езугаар понеделникте 10 шакта. Херек кырылган понеделникте 9.00 шакта.

Редакция бижимел чүүлдерге, тырттыргай, чуруушчуларга, шудук болгаш проза чогулдарына сагаарылга кылбас болгаш оларны эдеринге дешир ээилес, авторлар-биле чагаалжылга чорутпас. Солуну РФ-тин парналга болгаш массалыг коммуникация херектеринин талазы-биле Агени-типелин деткимче-биле үндүрүп турар.

Тургузукчузу: Тыва Республиканын өөрөдиге, өртем болгаш аныяктар талазы-биле яамы.

ФАКС 8(394) 22-2-06-17. Телефоннары: Кооп редакторун — 2-06-17. Секретир — 3-17-90. Киладистер — 3-17-87. Бухгалтериянын — 3-17-90.